

güncel

Bengi BAYDAR bengi.baydar@trt.net.tr

Bu kostümler engel tanımıyor

**SON DÖNEMLERİN
EN İLGİ ÇEKİCİ
VE EN ANLAMLI
PROJELERİNDEN
BİRİ OLAN“
TEKSTİLDE ENGELSİZ
ADIM PROJESİ”,
YAŞAMIN PEK ÇOK
ALANINDA KENDİ
ENGELLERİNDEN
DAHA BÜYÜK
ENGELLERİ AŞMAK
ZORUNDA KALAN
PEK ÇOK KİŞİ VE
AİLEYE ,GİYİM
KONUSUNDA BÜYÜK
KOLAYLIKLAR
GETİRMEYİ
AMAÇLIYOR.**

Engellilik çoğu zaman değişken bir konudur. Başka bir deyişle ile nerede ve nasıl karşılaşıcağımıza bağlı olarak sonuçları değişen bir durumdur. Eğer bir gözlükle, var olan görme probleminizi rahatlıkla giderebiliyor ve işlerinizi görebiliyorsanız bir sorunuz yoktur. Ancak geri kalmış bir köyde ya da yörede bu gözlüğe ulaşamıyorsanız, ciddi bir sorunla karşı karşıyasınız demektir.

Günümüzde engelliler için yaşamlarını kolaylaştıracak birçok tasarıma ve projeye imza atılıyor olsa da henüz yeterli düzeyde değil. Engellilik konusu Türkiye'de yaklaşık yirmi yıl önce hareketlenmeye başladı. Ondan önce kayda değer bir çalışma yoktu. İlk zamanlar hizmet denilince, sadece tekerlekli sandalye veya danışmanlık vermek akla geliyordu. Artık teknolojinin ve yaratıcı yepyeni fikirlerin sayesinde, engelli dostlarımıza daha güvenli ve daha rahat bir yaşam sunabilmek mümkün olabiliyor.

Engelli bireyler genel olarak zihinsel ve bedensel engelliler şeklinde iki ana grupta sınıflandırılıyor. Peki, engelli vatandaşlarımızın en büyük sorunlarından birinin ne olduğunu biliyor musunuz? Bizim için sıradan gibi görünen giyinme eylemini kolayca gerçekleştirmek ve giydikleri kıyafetler içinde rahat olabilmek. Son dönemlerde yurt dışında, dünya hazır giyim sektöründe trend haline gelen uyarlanabilir giysi (Adaptive Clothing) kavramı gelişmeye başladı. Türkiye'de de bu tür uygulamalar üniversiteler ve özel sektör tarafından hayata geçiriliyor. Engellilere uygun kıyafet üretmek için el ele veren tekstil sektörü farklı tasarımlar üretmek için düğmeye başlamış durumda. Kendi içlerinde kolay giyilebilirlik, konfor, estetik ve bakım kolaylığı sağlayan bu kıyafetler, her iki gruptaki engelliler için de büyük önem taşıyor. Tekstilde Engelsiz Adım Projesi de üzerinde titizlikle durulan, ilk ve sürdürülebilir projelerden biri olma özelliğini taşıyor. Bu orijinal fikri ortaya atan kişi ise İstanbul Teknik Üniversitesi Tekstil Teknolojileri ve Tasarım Fakültesi, Tekstil Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nevin Ç. Gürsoy.

Küçük detaylara, büyük sorunlar

Hiç beklemediğimiz bir anda ufak bir detay, hayatımızı kolaylaştırabilir veya zorlaştırabilir. İşimize yarayacak bir öğüt, akıllı bir mutfak eşyası veya bir çift su geçirmeyen ayakkabı Hiç fark etmez. Hayatımız boyunca, farkındalığa uzanan o ince çizgide nefes almaya çalışırız. Bazen olumsuz detaylar bizi hayattan soğutur. Bazı fiziksel engeller vardır ki yaşamımızın sonuna kadar bizimle bütünleşir. Aslında kime göre, neye göre engeldir bu tartışılır. Fakat hayat her zaman çiçekli, aydınlık bir bahçe değil ve bu yüzdende bazen olumsuz gibi görülebilen ufak bir detay, hayatı kolaylaştıran büyük olumlu projelere dönüşebilir.

Son dönemlerin en ilgi çekici ve en anlamlı projelerinden biri "Tekstilde Engelsiz Adım Projesi." Henüz tam olarak başlanmamış olsa da şimdiden adından çokça bahsedilen orijinal ve geliştirilmeye uygun bir proje. Projenin fikir sahibi olan Gürsoy, projenin

BİZE SIRADAN GİBİ GÖRÜNEN FAKAT ENGELLİLER İÇİN BÜYÜK SORUNLAR OLUŞTURAN KÜÇÜK DETAYLARA KALICI ÇÖZÜMLER GETİRMEMİZİN ZAMANI GELDİ DE GEÇİYOR. O YÜZDEN "TEKSTİLDE ENGELSİZ ADIM PROJESİ" NİN DESTEKLENMESİ ÇOK ÖNEMLİ. BU PROJE GELİŞTİKÇE VE SEKTÖRDE YERİNİ BULDUKÇA, ENGELLİ ARKADAŞLARIMIZIN YAŞAM KALİTELERİ DAHA ARTACAKTIR.

ortaya çıkışını şu sözlerle anlatıyor:

"Geçen yılki engelliler haftasında, Sancaktepe Belediyesi giysi yardımında bulunuyordu. Benden de yardım istediler. Oradaki birkaç engelli arkadaşta, gelen giysileri giydirip, fotoğraflayıp, yardımda bulunan firmaya yollamak istedik. Amacımız insanların dikkatini çekip, yardımların devamının gelmesini sağlamaktı. Ama gördük ki o kadar güzel giysiler geldiği halde, fotoğraf çekimi için üç kişiyi giydirmeyi bile başaramıyoruz. O kadar zorlandık ki, inanılır gibi değildi. Sonuç olarak oradaki ürünlerin engelli arkadaşlar için uygun olmadığına karar verdik. Kıpırdayamadılar ve giydirilirken sandalyesinden düşen bile oldu. Düşündüğümüzde hiçbir zaman, engelliler için özel tasarlanan kıyafet olmamıştı. Dünyanın herhangi bir yerinde böyle bir pazar yok. Böylece farkındalık ve ihtiyaç üzerine, engellilere giysi tasarlama fikri ortaya çıkmış oldu."

Her yerde rastlayabileceğiniz bir mont hayal edin. Çok

Duyarsızlık

Son yapılan istatistik verilere göre; Türkiye'de hanelerin yüzde 5,4'ünde engelli yaşıyor. Ülkemizde engelli sayısı bu kadar çokken, engelli vatandaşlarımız ile ilgili dernek ya da vakıflara üyelik oranı maalesef sadece yüzde 0,4 olarak kalıyor. Bu oran belki de ülkemizde engelli vatandaşlara karşı duyarsızlığın en büyük göstergesi.

güzel ama rahat değil, yanından ve arkasından bağcıkları sarkıyor. Giyildiği zaman bağcıkları, tekerlekleri sandalyeye takılan bir montu giymek kullanışlı olabilir mi? Upuzun bağcıklı bir ayakkabıyı giymek zahmetli olmaz mı? Örneğin otistik çocuklar giysileri ile aynı renkte olan düğmeleri ilikleyemiyor. Bize sıradan gibi görünen fakat onlar için büyük sorunlar oluşturan bu tarz küçük detaylara kalıcı çözümler getirmemizin zamanı geldi de geçiyor. O yüzden Tekstilde Engelsiz Adım Projesi'nin desteklenmesi çok önemli. Bu proje geliştikçe ve sektörde yerini buldukça, engelli arkadaşlarımızın yaşam kaliteleri daha artacaktır.

Özel atölye

Tekstilde engelsiz adım projesi, İstanbul Kalkınma Ajansı'nın desteği ile gerçekleştiriliyor. Buradan alınan destek kapsamında İstanbul Teknik Üniversitesi'nde bir alan kendilerine tahsis edilmiş. Atölyenin, yani giysi tasarımlarının yapılacağı ve sergileneceği mekânın inşaatı ise kısa bir süre önce başladı. Yakında iplikten, satılan ürüne kadar prototip

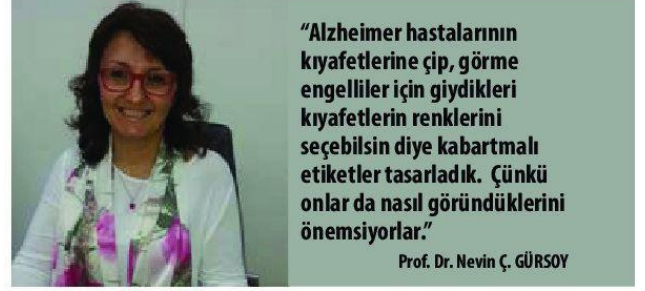
üretebilecek kapsamlı bir atölye üniversitenin bahçesinde hizmet verecek. Öncelikle giysi tasarımları yapabilmek adına sadece makine desteği alınmış. Diğer yandan ürünlerin konfor özelliklerini tespit edebilmek üzere muhtelif test cihazları da var. Engelli bir insana ölçü almada kullanılan cihazlar, dikiş makineleri gibi eksikler yakında tamamlanacak. Atölyenin en önemli amacı engelli bireyleri ayrımcılığa maruz bırakmadan, en temel ihtiyaçlardan olan giyinme konusunda destekleyici nitelikte olmasına önem verilmesi. Yapılacak merkezin adı ise "Engelliler İçin Tekstil Tasarım Merkezi" olacak. Tekstilde evrensel tasarım olgusunun, Türkiye de yerleşmesi çok önemli. Engelli bireyler böylece giyebilecekleri ürünleri, akranları ile aynı mağazalardan ve modayı takip ederek tedarik edebilecekler.

Görme engelliler artık kıyafetinin rengini sormadan seçebilecek

Projeye destek verenler oldukça fazla. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sancaktepe Kaymakamlığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Sancaktepe Belediyesi, İstanbul Sanayi Odası, İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği, Modacı Bahar Korçan gibi ünlü modacılar, üniversiteler ve diğer kuruluşları sayabiliriz. Gürsoy, şimdye kadar yapılanları şöyle özetliyor:

"Biz birçok engelli merkezinde çalışıyoruz. Sıkıntıları ve ihtiyaçları belirlemek üzere belli pilot bölgelerimiz var ve saha çalışmalarımız devam ediyor. Spastik çocuklar merkezine gidiyoruz ve çocuklar sıkıntılarını dile getiremedikleri için anneleri ile iletişim kuruyoruz. Oraya gittiğimizde yanımızda bir modacı arkadaşımız ve okulun fizyoterapistleri bulunuyor. Anneden çocuğa giysisini giydirmesini istiyoruz. Anne o anda zorlukları pek göremiyor fakat biz en ufak olumsuz detayları görebiliyoruz. Bizim proje için kurduğumuz çalıştaydan elde ettiğimiz bir takım veriler de var. Diyelim ki on yaşa kadar olan çocukların altları bezleniyor ve bunlara göre body bulmak zor olabiliyor. Bu çocuklar için özel bodyler tasarladık ve karın bölgelerine çıt çıtlar ekledik. Diğer yandan Alzheimer hastalarının kıyafetlerine çip, görme engelliler için giydikleri kıyafetlerin renklerini seçebilsin diye kabartmalı etiketler tasarladık. Çünkü onlar da nasıl göründüklerini önemsiyorlar. Bunları ve daha birçok cezbedici fikirleri hayata geçirmek için canla başla çalışıyoruz. Zaten birçok tekstil ürününü tasarladıkça pilot bölgelerimizde, kendileri üzerinde deneyeceğiz."

İkinci aşamada da oluşabilecek sıkıntıları ve ihtiyaçları belirlemek adına bir tanıtım filmi çekileceğini öğreniyoruz Gürsoy'dan. Masa başında ünlü modacılar ile görüşülerek, kendilerinin kafalarında oluşturdukları imajlar doğrultusunda tasarımlar gerçekleştirilecek. Aslında katma değeri yüksek bir

"Alzheimer hastalarının kıyafetlerine çip, görme engelliler için giydikleri kıyafetlerin renklerini seçebilsin diye kabartmalı etiketler tasarladık. Çünkü onlar da nasıl göründüklerini önemsiyorlar."

Prof. Dr. Nevin Ç. GÜRSOY

alan bu ve bu yüzden devletin alıcı olması çok önemli. Ayrıca bu proje tekstil sanayisini de içine alıyor. Bu alanda ülkemiz üretime başlarsa eğer, dünya pazarına da girebilir.

Engelli Yaşlı Hizmetler Genel Müdürü ve şuan Darülaceze'nin başında bulunan Dr. Aylin Çiftçi projeyakından takip eden isimlerden biri. "Siz ürünleri ortaya çıkarın, pazarlamasını biz yaparız" diyerek ekibe destek vereceklerini belirtmiş. Her bir farklı engelli için ayrı ayrı çalışma yapılması gerekiyor. Başta detaylara çok takılmayıp, genel olarak bilinen şikâyetleri giderecekler. Devamlı oturan için beli sıkmayan lastikli bir pantolon, kışın vücudu sıcak tutan veya yazın terletmeyen kullanışlı kostümler gibi. Birde üretilen kıyafetler İstanbul Fashion Week haftasında görücüye çıkacak.

Bu çalışmaya destek verenlerin en büyük arzusu ise, projenin Avrupa Birliği projeleri ile desteklenip, evrensel ve sürdürülebilir hale gelmesi. Biz de hiçbir engele takılmadan projenin gerçekleşmesini diliyoruz.

